

**Contribuția Partidului Comunist Român, a tovarășului
Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea creatoare
a socialismului științific și soluționarea problemelor
majore ale contemporaneității
— Sesiune științifică jubiliară organizată de Academia
„Ștefan Gheorghiu”**

În ziua de 23 ianuarie a.c. la Academia „Ștefan Gheorghiu” s-au desfășurat lucrările sesiunii științifice omagiale, dedicată aniversării a 60 de ani de viață și peste 45 de ani de activitate revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Comunicările prezentate au evidențiat remarcabilă valoare științifică a contribuțiilor aduse de partidul nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea gândirii științifice și politice românești, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluției și construcției socialiste, a diferitelor ramuri ale științelor sociale, a dialecticii societății socialiste multilateral dezvoltate. Întreaga sesiune științifică a relevat cu putere faptul că pentru bogăția de idei, valoarea teoretică și științifică, unitatea și coerența ei, „doctrina politică Ceaușescu” constituie o expresie a marxism-leninismului creator aplicat la condițiile României contemporane, care se bucură de apreciere în întreaga lume.

Lucrările sesiunii au fost conduse de tovarășul Leonte Răutu, membru al Comitetului Politic Executiv, președintele Consiliului de Conducere și Rector al Academiei „Ștefan Gheorghiu”, care a și deschis sesiunea cu comunicarea *Unitatea indisolubilă dintre teorie și practică — caracteristică esențială a operei tovarășului Nicolae Ceaușescu*. Tovarășul Leonte Răutu a evidențiat legătura indisolubilă dintre teoria și practica socială, trăsătură esențială a operei și activității secretarului general al partidului nostru, străină oricărei viziuni înguste de promovare a pragmatismului limitat. Partidul reprezintă — în viziunea secretarului său general — „un imens laborator de gândire teoretică, de sintetizare a experienței acumulate și de prognozare a dezvoltării viitoare, de investigare profundă a fenomenelor și proceselor noi pe plan național și mondial, de elaborare atât a unor teze teore-

tice novatoare, cât și a formelor și metodelor de mare originalitate ale acțiunii sociale concrete”.

Referindu-se la caracteristicile modului în care secretarul general al partidului abordează problemele teoriei revoluționare, tovarășul Leonte Răutu s-a referit în primul rând la „pledoaria pasionantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru fructificarea pe plan teoretic a noilor experiențe sociale, precum și a datelor recente ale cunoașterii umane”, la caracterul creator, dialectic, opus oricărui spirit metafizic, dogmatic. A evidențiat, totodată, contribuția P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu, personal, la îmbogățirea gândirii și practicii revoluționare, în lucrările proprii aplicarea creatoare la condițiile istorice, concrete, sociale și naționale ale României a fundamentelor teoriei revoluționare, în Programul adoptat la Congresul al XI-lea, ca și în activitatea cotidiană a partidului. Legarea permanentă a teoriei de viață, de aspectele ei complexe, receptivitatea față de fenomenele și problemele noi ale devenirii sociale, pe care le poate conferi numai un contact nemijlocit, neîntrerupt cu realitățile, a imprimat activității teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu dinamism revoluționar, originalitate scriptoare, eficiență socială înaltă.

În continuare, autorul s-a oprit pe larg asupra originalității conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, corelat cu ideea caracterului neîntrerupt al procesului revoluționar în țara noastră și a unității dintre politic și economic, social și uman.

Contribuțiile excepționale aduse de secretarul general al partidului la analiza științifică a problemelor majore ale lumii contemporane au stat, de asemenea, în atenția autorului: caracterizarea trăsăturilor epocii contemporane, ca epocă a trecerii de la capitalism la

socialism, a noii faze a crizei sistemului capitalist, audiența „doctrinei Ceaușescu” în domeniul relațiilor internaționale, elaborarea conceptului de nouă ordine economică și politică internațională, aportul propriu la întărirea mișcării comuniste și muncitorești internaționale, la elucidarea unor probleme fundamentale ale procesului revoluționar mondial.

În comunicarea lor, *Rolul constructor al partidului în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu*, Bratu Păun (prorector) și lector Iulian Popescu au evidențiat contribuția adusă de secretarul general al partidului la dezvoltarea teoriei despre partidul revoluționar al clasei muncitoare. Exercițarea rolului conducător al partidului comunist este o misiune istorică a cărei importanță va crește și în viitor, fiind dictată de dialectica dezvoltării sociale în etapa actuală, de obiectivele pe care partidul le are de îndeplinit în direcționarea progresului social, în fundamentarea științifică a liniei politice și a căilor de dezvoltare a noii orinduirii. Afirmarea partidului ca forță politică conducătoare a societății — arată autorii — a fost și este rezultatul unui proces obiectiv, legic al dezvoltării noastre istorice, al întregii activități de conducere de către partid, a oamenilor muncii din România, pentru eliberare socială și națională, pentru răsturnarea regimului capitalist și cucerirea puterii politice, pentru edificarea societății socialiste în patria noastră.

Afirmarea tot mai puternică în viitor a acestui rol reprezintă o legitate fundamentală a dezvoltării societății noastre socialiste.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi revine meritul de a fi analizat căile de integrare tot mai organică a partidului în viața societății, de împletire tot mai strinsă a activității acestuia cu activitatea statului, a altor organisme sociale, cu cea a întregului nostru popor. În acest proces, un rol deosebit îl are perfecționarea democrației socialiste, a însăși democrației interne de partid, a legăturilor partidului cu masele. Partidul își exercită conducerea asupra tuturor domeniilor societății, nu din afara diferitelor organisme, colective, ci dinăuntrul acestora, prin prezența și activitatea membrilor săi în absolut toate unitățile economico-sociale și instituționale.

Dialectica dezvoltării societății socialiste multilateral dezvoltate în lucrările secretarului general al Partidului Comunist Român, comunicarea prof. dr. Constantin Borgeanu (șeful Catedrei de materialism dialectic și istoric), a relevat ca o trăsătură principală a operei secretarului general al partidului nostru — spiritul ei dialectic. El a arătat că între spiritul revoluționar și dialectică este o „legătură organică”, meritul tovarășului Nicolae Ceaușescu fiind acela de a fi promovat cu con-

secvență înnoirea continuă a fondului de idei al materialismului dialectic și istoric. Caracterul creator al gândirii teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, refractar oricărui șablon și simplificări, constituie o trăsătură a dialecticii revoluționare în opera sa teoretică și practică. Un concept fundamental elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care exprimă o asemenea dialectică, este cel de societate socialistă multilateral dezvoltată.

Autorul a analizat, în continuare, componentele dialecticii sociale în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, cum ar fi: continuitatea procesului revoluționar în țara noastră, analiza specificității contradicțiilor în socialism, raportul dialectic dintre general și particular, posibilitate și realitate, dintre existența și conștiința socială ș.a.

Fundamentarea științei conducerii societății socialiste în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, comunicarea prof. dr. Sergiu Tamaș a scos în evidență contribuțiile deosebite aduse de secretarul general al partidului la elaborarea acestui domeniu nou al științei românești, concepția președintelui României asupra căilor de realizare a unei conduceri organizate pe baze științifice. Fundamentarea acestei științe în țara noastră a fost determinată de perfecționările aduse practicii conducerii diverselor domenii ale vieții sociale și dezvoltării democrației socialiste, de necesitățile unei conduceri științifice și eficiente.

Stilul de muncă al activistului de partid s-a intitulat comunicarea susținută de tovarășul prof. Ion Bold — prodecan. Ceea ce impresionează adinc pe fiecare activist de partid, pe fiecare comunist sau cetățean al patriei, a arătat autorul acestei comunicări, este gândirea creatoare a secretarului general al partidului, spiritul său mereu viu, căutător neobosit al noului, cutezanța cu care pune în valoare ideile fertile, încrederea deplină în capacitatea omului de a se autodepăși în condiția sa socială, profesională, culturală, preocuparea fermă de a întrona în întreaga muncă de conducere și de execuție rațiuni științifice și o ordine riguroasă.

O componentă esențială a stilului de muncă comunistă în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu este democratismul profund, punerea în dezbaterea colectivelor de oameni ai muncii a celor mai importante probleme ale activității sociale, hotărârea colectivă asupra tuturor problemelor, în urma unei consultări largi a oamenilor muncii.

Ca o trăsătură a stilului comunist de conducere, propriu tovarășului Nicolae Ceaușescu este spiritul revoluționar, lupta împotriva vechiului, rutinei și automulțumirii, promovarea consecventă a noului, a ceea ce este înaintat și progresist, ca o condiție a asigurării progresului neîntrerupt al patriei, al tuturor domeniilor de activitate.

Comunicarea *Contribuții ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea teoriei economice* — autori conf. dr. Mihai Chioreanu (decan) și prof. dr. Florian Balaure (prorector) — a scos în evidență contribuția secretarului general al partidului la îmbogățirea gândirii marxiste în domeniul economiei vizând problemele fundamentale ale acestui domeniu. Problemele construcției economice, au arătat autorii, stau în centrul întregii opere teoretice și la baza acțiunilor practice ale secretarului general al partidului nostru, plecând de la faptul că economicul constituie domeniul hotărâtor și esențial al progresului, de care depinde progresul general al societății.

Un loc central în gândirea și acțiunile tovarășului Nicolae Ceaușescu îl ocupă fundamentarea științifică a strategiei creșterii și modernizării bazei tehnico-materiale a societății românești, a dezvoltării puternice a forțelor de producție în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane — factori determinanți ai înaintării rapide a țării pe calea progresului și a creșterii mai accentuate a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Chintesenta tuturor priorităților economice în gândirea tovarășului Nicolae Ceaușescu o constituie industrializarea asupra căreia autorii s-au oprit pe larg, având în vedere stadiul calitativ nou al procesului de industrializare în țara noastră în prezent și direcțiile de acțiune pentru depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare, ca și atingerea unui nivel mediu de dezvoltare economică.

În comunicarea *Eficiența — problemă esențială a activității economico-sociale*, prof. dr. Marin Popescu (șeful Catedrei de economie politică) și prof. dr. Tudorel Postolache (prorector) au avut în vedere faptul că în viziunea partidului nostru, eficiența poartă pregnant pecetea dimensiunii de multilateralitate: în primul rând, în sensul îmbinării criteriilor tehnico-economice cu cele sociale, ceea ce a condus la lărgirea considerabilă a sferei de cuprindere a eficienței, vizând nu numai economicul propriu-zis, ci și toate celelalte subsisteme ale ansamblului social; în al doilea rând, în sensul îmbinării și urmăririi concomitente a realizării eficienței la nivelul unității economice sau teritoriale, al economiei naționale și la nivel internațional; în al treilea rând, în direcția factorilor ei, începând cu efortul de investiții și sfârșind cu optimizarea cercetării științifice.

Această viziune a tovarășului Nicolae Ceaușescu despre eficiența economică a devansat recentele tendințe în gândirea economică mondială, considerând economia politică ca știință socială autentică.

În *Contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea gândirii politice contemporane*, prof. dr. Marin Voiculescu (șeful Catedrei de

socialism științific și științe politice) s-a oprit asupra elaborării conceptelor politice de suveranitate și independență în opera secretarului general al partidului, a celor dialectice de general și particular, național și internațional, patriotism și internaționalism ș.a. în procesul făuririi noii orinduirii. Autorul a scos în evidență superioritatea metodologică a analizelor politice întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, caracterul dialectic creator al acestora, viziunea concret — istorică a abordărilor sale, sintetizate într-un veritabil tratat al gândirii și acțiunii politice românești în Programul partidului, la a cărui elaborare secretarul general al partidului și-a adus contribuția hotărâtoare.

Profilul militantului revoluționar al partidului nostru s-a intitulat comunicarea susținută de prof. Ilie Dodea (șeful Catedrei de construcție de partid). Trăsăturile care definesc profilul revoluționarului comunist, arată autorul, nu se contrapun valorilor autentice care s-au cristalizat de-a lungul istoriei, ele potențând tradițiile pozitive în sinteza unui tip nou de conducător, cărora li se adaugă calitățile cerute de orinduirea socialistă, de idealul comunist. Autorul a evidențiat ca trăsături ale militantului comunist: devotamentul pentru idealul comunist, fermitatea, inițiativa și pasiunea de muncă, modestia și un dezvoltat simț practic, viziunea critică combativă asupra realității, o riguroasă pregătire în plan profesional, științific, originalitate, spirit novator propriu și receptivitate sporită la forța creatoare a maselor, un înalt nivel al aspirațiilor de realizare și perfecționare, capacitatea de a mobiliza și utiliza cu adâncă chibzuință resursele materiale și umane pe care se sprijină dezvoltarea noastră acum și în perspectivă.

Concepția președintelui României despre esența și funcțiile statului socialist în etapa actuală a fost analizată în comunicarea: *Direcțiile perfecționării statului și dreptulul socialist în opera președintelui Nicolae Ceaușescu*, autor prof. dr. Francisc Deak (șeful Catedrei de drept, legislație și administrație de stat).

În analiza problemelor statului socialist, tovarășul Nicolae Ceaușescu a plecat de la caracterul istoric al acestuia, de la funcțiile și formele sale de organizare și funcționare în cadrul evoluției societății, de la dezvoltarea continuă a democrației socialiste și contextul internațional. Autorul a urmărit — de asemenea — direcțiile de perfecționare a legislației, pentru așezarea tuturor domeniilor vieții sociale pe temeiul legii și apărarea drepturilor și libertăților cetățenești, a cuceririlor revoluționare, a proprietății socialiste.

Comunicarea *Perfecționarea organizării și conducerii economiei* — autori prof. dr. Mihai Dumitrescu (decan) și prof. Jan Beiu (prorector) — a scos în evidență principalele di-

recții de perfecționare a mecanismului de organizare și conducere a unităților economice, concepție fundamentală în acești ani în opera teoretică și politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Suportul teoretic al perfecționării organizării și conducerii întreprinderilor l-a constituit concepția strategică a partidului nostru asupra dezvoltării economico-sociale.

Perfecționarea formelor de organizare în țara noastră, au arătat autorii, a ținut pas, totodată, cu dezvoltarea forțelor de producție și cu gradul de concentrare a producției, în funcție de necesitățile creșterii economico-sociale, de progresul tehnico-științific, de cerințele dezvoltării accelerate a țării noastre.

Întărirea rolului conducător al clasei muncitoare în condițiile dezvoltării democrației socialiste în actuala etapă a societății românești s-a intitulat comunicarea elaborată de expert instructor principal Stana Buzatu și conf. Marin Neagu, care a scos în evidență unitatea indisolubilă dintre socialism și democrație în concepția partidului nostru și direcțiile de perfecționare a democrației socialiste în țara noastră după Congresul al IX-lea al partidului. Din ansamblul măsurilor privind perfecționarea democratismului socialist, autorii s-au oprit pe larg asupra democrației muncitorești, asupra creșterii ponderii muncitorilor care lucrează nemijlocit în producție în organismele de conducere colectivă, corespunzător cu aportul sporit al clasei muncitoare la progresul societății, cu preponderența și rolul său conducător în societatea noastră.

În comunicarea *Umanismul revoluționar în viziunea secretarului general al partidului nostru*, prof. Ion Florea — a relevat dimensiunea umanistă a operei și personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, contribuția sa la fundamentarea și promovarea umanismului revoluționar, la elaborarea conceptului de om nou și stabilirea căilor de formare și educare a acestuia.

Comunicarea Probleme ale istoriei patriei și partidului în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, (prof. dr. Nicolae Petreanu — șeful catedrei de istoria patriei și a P.C.R. și prof. dr. Damian Hurezeanu) a pus în lumină contribuția hotărâtoare a secretarului nostru general la analiza științifică a principalelor evenimente ale trecutului poporului nostru, ale mișcării comuniste și muncitorești, la dezvoltarea gândirii istorice românești.

Scris cu litere încărcate de istorie, — arată autorii — Programul Partidului Comunist Român — care poartă puternica amprentă a personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu — face o retrospectivă asupra existenței de două milenii a poporului nostru, reliefând rolul maselor, al marilor personalități în lupta îndelungată și grea pentru progres social, împotriva exploatării și asupririi sociale și

naționale, a dominației străine, pentru apărarea libertății și neaflinării.

„Este meritul decisiv al secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a sublinia neîncetat datoria istoricului de a respecta adevărul stabilit științific, de a întemeia cercetarea istoriei, studiul ei pe analiza realității sociale, pe înfățișarea faptelor așa cum s-au petrecut ele, nu după dorințele subiective ale oamenilor, nu după criteriile de conjunctură”.

În *Națiunea — factor de progres în lumea contemporană* — autori prof. dr. Constantin Popovici și lector Iosif Boda, secretar științific al Institutului de științe politice și de studiere a problemei naționale, au relevat contribuția de fond a tovarășului Nicolae Ceaușescu într-o problemă esențială a lumii contemporane, aceea privind fenomenul național, rolul comunităților naționale în prezent și în perspectivă. Ținând seama de experiențele istorice, de tendințele dominante din epoca actuală, în lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu găsim demonstrat, cu numeroase și profunde argumente, adevărul obiectiv potrivit căruia națiunea și statul național independent și suveran sînt o necesitate imperioasă a progresului social, o realitate viguroasă a lumii contemporane și în viitor.

Secretarul general consideră națiunea socialistă, ca o etapă calitativ superioară în dezvoltarea comunității umane. În deplină concordanță cu aceasta autorii prezintă concepția partidului nostru despre naționalitățile conlocuitoare, politica națională a partidului nostru, fundamentată științific în operele tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Un grup de comunicări a relevat contribuțiile hotărâtoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la fundamentarea și dezvoltarea teoriei relațiilor internaționale, la instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale (prof. dr. Ervin Hutira — profesor); la fundamentarea unui program larg de dezarmare și securitate (dr. Sergiu Verona); a unui nou tip de relații între state în spiritul căruia acționează România pe plan mondial astăzi (prof. dr. Mircea Nicolescu și Gh. Stojan). De asemenea, prof. Alexandru Lemneanu (șeful catedrei Mișcarea comunistă, muncitorească și democratică internațională) a scos în evidență contribuția P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu la întărirea mișcării comuniste și muncitorești internaționale, puternica recunoaștere a meritelor secretarului general al partidului nostru la realizarea unor raporturi noi între partidele comuniste și muncitorești.

Contribuțiile aduse de președintele României la elaborarea teoretică și găsirea soluțiilor pentru marile probleme cu care se confruntă astăzi omenirea l-au impus pe tovarășul Nicolae Ceaușescu ca o mare personalitate a

zilelor noastre, care și-a câștigat respectul și aprecierea întregii lumi.

Cu prilejul sesiunii științifice omagiale cadrele didactice, studenții și cursanții Academiei „Ștefan Gheorghiu” și-au exprimat întreaga lor stimă și prețuire față de secretarul general al partidului, atașamentul deplin față de politica internă și externă a partidului și statului nostru, față de cauza socialismului și comunismului și s-au angajat de a nu precepeți nici un efort pentru a aplica în viață indicațiile cu privire la îmbunătățirea conținutului procesului de pregătire și formare a cadrelor de partid și de stat.

În telegrama adresată de colectivul Academiei „Ștefan Gheorghiu” tovarășului Nicolae Ceaușescu, la încheierea sesiunii științifice, se spune: „Nu există sarcină mai nobilă pentru noi, decât aceea de a acționa ca propagandiști ai politicii partidului, de a pune în evidență strălucirea și profunzimea ideilor cutezătoare pe care le promovați pe tărîmul științelor social-politice și de a contribui prin cercetările noastre la generalizarea tezaurului experienței istorice de luptă a încercatului nostru partid și popor, pentru făurirea orînduirii noi, socialiste”.

Ion Florin

Sarcinile științelor sociale în lumina cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru cu activiștii și cadrele din domeniul educației politice, al propagandei și ideologiei

— Dezbateri științifice —

Pornind de la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului nostru, potrivit căreia activitatea de propagandă și munca teoretică din domeniul științelor sociale trebuie să țină permanent pasul cu profunde transformări economice, social-politice și cultural-spirituale, dinamice, specifice societății socialiste multilateral dezvoltate, participanții la dezbaterile organizată de secțiile de filozofie și logică, științe politice, sociologie în ziua de 31 octombrie 1977 — membri ai Academiei de Științe Sociale și Politice, cadre didactice din învățămîntul superior, cercetători științifici din domeniul filozofiei, sociologiei, științelor politice și juridice — au analizat în mod aprofundat, cu spirit de răspundere sarcinile concrete ce le revin, precum și modalitățile de acțiune în vederea realizării obiectivelor stabilite pentru activitatea ideologică și de propagandă a partidului în etapa actuală.

Preocupați de a determina cele mai eficiente căi și mijloace de sporire a contribuției cercetării științifice la continua perfecționare a muncii de educație politică, a propagandei și ideologiei, la elaborarea soluțiilor în toate domeniile de activitate, la organizarea acti-

vității conștiente a maselor, participanții la dezbateri au insistat în mod deosebit asupra principalelor obiective și direcții în care se impune să fie orientat potențialul de cercetare științifică, și anume:

— generalizarea teoretică a profundelor transformări ce se înregistrează în prezent în procesele dezvoltării economice și sociale din societatea noastră socialistă și pe plan mondial, în știința, tehnica și cultura contemporană;

— abordarea aprofundată a schimbărilor ce se produc în structura socială a țării noastre, în relațiile de producție și sociale: studierea rolului claselor în societatea socialistă, a raporturilor dintre ele, a procesului apropierii treptate și a dispariției deosebirilor esențiale dintre acestea;

— investigarea multilaterală a procesului omogenizării sociale și a formării, în perspectivă a societății unice a oamenilor muncii;

— studierea contradicțiilor existente în societatea socialistă și acțiunea conștientă a partidului și statului pentru soluționarea acestora, pentru împiedicarea transformărilor în contradicții antagoniste;

— aprofundarea problemelor conducerii științifice a societății, analiza mai temeinică a procesului de dezvoltare a democrației socialiste, a formelor de participare a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor;

— intensificarea eforturilor în vederea aprofundării, de pe pozițiile concepției marxiste despre lume și viață, a problematicii umane, a calității vieții, a libertății și sistemului de valori specifice societății noastre socialiste;

— participarea mai susținută și mai activă a specialiștilor români la lupta de idei privind doctrinele filozofice, sociologice și politice contemporane, afirmarea fermă și consecventă a pozițiilor teoretice ale partidului nostru în dezbaterile politice și ideologice contemporane;

— creșterea aportului cercetării la soluționarea problemelor legate de ridicarea nivelului calitativ și sporirea eficienței în toate domeniile activității economico-sociale;

— întărirea caracterului militant al întregii activități științifice, creșterea aportului ei la pregătirea și elaborarea orientărilor politicii partidului nostru, la fundamentarea opțiunilor și adoptarea soluțiilor, la organizarea

activității și educarea oamenilor muncii în spiritul înțelegerii a ceea ce au de făcut și a felului cum trebuie să acționeze pentru a-și îndeplini, în cele mai bune condițiuni, sarcinile ce le revin.

În cadrul dezbaterii s-a subliniat că realizarea acestor obiective reclamă cu necesitate participarea mai activă a cercetătorilor din științele sociale și politice la activitatea de partid și de stat, la munca cultural-educativă și politico-ideologică de masă, în presă, cu scopul implicării efective a lor nu numai în investigarea proceselor economico-sociale, ci și în munca pentru soluționarea concretă a problemelor politice, ideologice și educative, prin promovarea mai susținută a cercetării științifice multă și interdisciplinară în cadrul echipelor complexe de cercetări sociale formate din activiști de partid și de stat, cercetători științifici, cadre didactice, specialiști din producție de diferite profile, realizarea de cercetări sau lucrări care să răspundă unor cerințe concrete, izvorite din necesitățile dezvoltării și perfecționării activității economice, politice și cultural-educative în toate zonele țării.

St. G.

Utilizarea indicatorilor sociali în planificarea economico-socială și conducerea politică (Dezbatere științifică)

Prevăzută în planul de cercetare științifică al Catedrei și Laboratorului de sociologie din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu”, dezbateră cu tema *Utilizarea indicatorilor sociali în planificarea economico-socială și conducerea politică* a avut loc în ziua de 30 noiembrie 1977 mobilizând — printre participanți — o serie de cadre didactice, cercetători, specialiști din diferite institute de cercetare și învățămînt din Capitală, cadre din Academia „Ștefan Gheorghiu”.

Comunicările prezentate s-au referit la diverse sisteme de indicatori, utilizate în cercetarea sociologică a activității de conducere politico-administrativă în profil teritorial și a activității de conducere dintr-o serie de întreprinderi industriale.

Luînd cuvîntul în deschiderea dezbaterilor Ion Iordăchel (prof. univ. dr. — Academia

„Ștefan Gheorghiu”) a prezentat comunicarea *Utilizarea indicatorilor sociali pentru planificarea economico-socială și conducerea politică* în care a arătat necesitatea unei fundamentări științifice a deciziilor conducerii societății, prin utilizarea informațiilor sociale după un sistem riguros de indicatori economici și sociali. Considerînd că în felul acesta este facilitată cunoașterea tendințelor reale de dezvoltare economică, socială și politică la nivel mondial, regional, național, „local” sau în profil zonal (teritorial sau departamental), autorul s-a referit la implicațiile particularităților locale asupra conducerii politice și la necesitatea elaborării și utilizării unor modele de analiză a indicatorilor sociali, pe baza unor eforturi interdisciplinare. Ocupîndu-se de triada diagnoză — prognoză, programare social-economică — decizie politică, vorbito-

rul a analizat 9 tipuri de indicatori experimentați în conducerea teritorială și cu implicații pentru conducerea întreprinderilor și pentru strategia dezvoltării economico-sociale.

Prezentind comunicarea *Abordarea unitară a indicatorilor sociali în conducerea științifică a societății și în cercetarea științifică a faptelor, fenomenelor și proceselor sociale*, Septimiu Chelcea (conf. univ. dr. — Academia „Ștefan Gheorghiu”) a relevat ideea conducerii științifice ca un proces în care se regăsesc toate elementele specifice cercetării științifice. Comparind conducerea științifică a societății cu procesul de desfășurare a cercetării sociologice, în măsura în care ambele necesită elaborarea unor semne indicatoare observabile și cuantificabile (indicatori sociali) pentru a putea măsura rezultatele punerii în practică a deciziilor (ca forme de evaluare a acțiunii unei variabile independente), autorul a evidențiat, în continuare, necesitatea unei abordări unitare și a unei standardizări a indicatorilor sociali, în scopul creării unor arhive și bănci de date din cadrul cărora să poată fi formulați indicatorii de bază pentru studierea relațiilor și proceselor sociale.

Ion Cauc (conf. univ. — Academia „Ștefan Gheorghiu”) în comunicarea sa *Utilizarea indicatorilor sociali în cercetarea concretă*, s-a ocupat de evidențierea criteriilor de organizare a colectivităților umane după normele eticii și echității socialiste, în funcție de posibilitatea unei analize a factorilor sociali, economici, politici, organizaționali care influențează dezvoltarea relațiilor umane după principiile eticii și echității socialiste. Considerind necesară utilizarea unei serii de indicatori pentru a fi folosiți în analiza factorilor menționați, autorul a subliniat faptul că indicatorii sociali se „construiesc” în deplină concordanță cu natura procesului social supus analizei științifice, astfel încât informația reținută prin intermediul lor să permită verificarea ipotezelor formulate.

Analizind diferitele *Aspecte metodologice ale elaborării indicatorilor sociali*, Ioan Mărginean (asist. univ. — Academia „Ștefan Gheorghiu”) a arătat că elaborarea indicatorilor sociali se înscrie în cadrul general al strategiei indicatorilor sociologiei de cercetare, prezentind, în acest sens, diferitele funcții, forme de elaborare, eficiența și relevanța unor asemenea indicatori pentru diversele domenii ale acțiunii practice. Abordind, complementar, problema selecției celor mai *optimi* indicatori sociali, în raport cu un set de criterii, autorul a prezentat 11 etape în cursul cărora pot fi elaborați acești indicatori.

Cătălin Zamfir (lector univ. — Universitatea din București) s-a referit în comunicarea sa *Contribuția sociologiei la perfecționarea*

indicatorilor sociali, la clasificarea indicatorilor sociali conform funcției lor sociale și la distincția care se poate face între acești indicatori și indicatorii sociologici. Evidențind, în continuare, condițiile de transformare a unui indicator sociologic în unul social (standardizarea și instituționalizarea, reprezentativitatea) și instituțiile care utilizează indicatorii sociali, vorbitorul s-a referit la obiectivele de bază ale contribuției sociologiei în domeniul actualizării, formulării unor proiecte și integrării sociale a acestor indicatori.

T. S. Priboi (Universitatea din București) a prezentat comunicarea *Dezvoltare socială și indicatori* în care a analizat factorii și procesele contemporane care stimulează cercetările asupra indicatorilor sociali, a prezentat diferitele modalități, tehnici și metode de identificare și producere a acestor indicatori și a subliniat rolul pe care îl ocupă ei în cadrul analizei de sistem. Prezentind câteva metode generale de identificare a indicatorilor, aplicabile la sisteme sociale, la sisteme cu componente eterogene, autorul a schițat în final câteva probleme referitoare la caracteristicile, clasificarea, agregarea și compararea indicatorilor menționați.

Analizind *Indicatorii dezvoltării social-economice a localităților*, Dorel Abraham (cercetător la Laboratorul de studii și cercetări sociologice al I.P.C.T. București), s-a ocupat de problemele caracterizării dezvoltării localităților cu ajutorul indicatorilor sociali „de dezvoltare”. Flecind de la analiza unor informații culese prin cercetarea a 137 comune, autorul a abordat, pe rând, căile de „construcție” a listei de indicatori — problema, pentru care se culeg date, posibilitățile de înlăturare a distorsiunilor prin normalizare sau standardizare, elaborarea setului de indicatori reprezentativi sintetici — care dețin valori ridicate — și necesitatea unei ierarhizări a indicatorilor în raport cu gradul lor de influență presupus (operațiile de pondere).

Grigore Lucuț (sociolog la Centrul de cercetări sociologice al Universității din București) a subliniat în comunicarea sa *Criterii metodologice privind construirea sistemului indicatorilor sociali*, necesitatea unei reevaluări a vechilor scheme conceptuale privind calitatea vieții, schimbarea, planificarea acesteia schimbării și a viitorului, indicind posibilitățile de elaborare a unor criterii riguroase de abordare a construirii și funcționării indicatorilor sociali ca sistem și analizind valoarea diferitelor concepte, tehnici și metode de proiectare ca și ierarhia problemelor care apar în legătură cu construirea și sistemul indicatorilor sociali.

Marilena Lunca (sociolog la Laboratorul de studii și cercetări sociologice al I.P.C.T.

București) a prezentat comunicarea *Indicatori sociali ai locuirii în urban*, în care a abordat diversele posibilități de clasificare multicriterială a indicatorilor sociali de „locuire”, problema adecvării acestora la exigențele politicii de perspectivă, necesitatea formulării unei „teorii” a indicatorilor pe baza analizei limbajului, comparabilității, relevanței și validării lor.

Antrenând în cursul discuțiilor și pe alți participanți și mobilizându-i în găsirea formelor celor mai adecvate de construcție și utilizare a indicatorilor sociali, prin evaluarea contribuției sociologice în acest proces, dezbaterile s-a dovedit de un real folos, deschizând noi căi pentru viitoare soluții și confruntări.

Conducerea întreprinderilor și strategia dezvoltării (Colocviu internațional)

Între 16–18 noiembrie 1977 s-au desfășurat în Capitală lucrările colocviului internațional intitulat *Conducerea întreprinderilor și strategia dezvoltării*.

Organizat de Academia „Ștefan Gheorghiu”, colocviul a reunit în cursul dezbaterilor sale o serie de cadre de conducere din întreprinderi, centrale industriale și ministere de resort, cadre didactice și specialiști de la Academia „Ștefan Gheorghiu”, din instituții de învățământ superior și cercetare din țară. Au participat, de asemenea, specialiști din peste 20 de țări, precum și diverși reprezentanți ai unor organisme și organizații de specialitate, internaționale printre care: Fundația europeană de management, Centrul de comerț internațional U.N.C.T.A.D.—G.A.T.T., Institutul european pentru administrarea afacerilor — I.N.S.F.A.D., Biroul internațional al muncii — B.I.M., Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială — O.N.U.D.I. ș.a.m.d.

Propunându-și schimbarea unor puncte de vedere ca și elaborarea unor concluzii comune în domeniul conducerii, al gestiunii economice și sociale, lucrările colocviului au abordat o largă și diversificată tematică, dezbătând probleme cu privire la organizarea și conducerea unităților economice și administrative, la aspectele de planificare, perspectivă, prognoză și strategie a dezvoltării economico-sociale, la sistemele și metodologia de formare și perfecționare a cadrelor din diverse domenii și niveluri ierarhice de activitate, în special a cadrelor de conducere cu rol în ridicarea eficienței economico-sociale a activității de organizare și conducere.

Desfășurate în cadrul unor ședințe plenare și a două mese rotunde („*Conducerea întreprinderii și prospectiva economico-socială*” și „*Orientări și rezultate ale perfecționării cadrelor de conducere*”), dezbaterile colocviului au fost deschise de Leonte Răutu, președinte al Consiliului de conducere și rector al Academiei „Ștefan Gheorghiu”.

În cuvântul său, rectorul Academiei a accentuat utilitatea schimbului de opinii, de puncte de vedere și experiență practică în diversele probleme ale conducerii, arătând că marea diversitate a conceptelor și practicilor de exercitare a activității de conducere în țări cu sisteme politice și nivele de organizare diferite nu constituie un obstacol în calea unei confruntări de idei sincere ci, dimpotrivă, dezbaterile lor poate contribui la larga circulație în lume a valorilor spirituale, la o mai bună cunoaștere și respect reciproc, colaborare pașnică și bună înțelegere între popoare.

Referindu-se la aspectele conducerii economico-sociale în România, vorbitorul a subliniat necesitatea îmbinării armonioase a conducerii unitare cu extinderea, autonomia și responsabilitatea unităților economice și a organelor teritoriale locale, cu lărgirea cadrului organizatoric necesar participării efective a maselor la activitatea decizională la toate nivelele. În acest sens, relevarea cadrului multi și interdisciplinar al problematicei conducerii permite o abordare cuprinzătoare a tuturor aspectelor dezbătute de colocviu.

În continuare au susținut comunicări diverși reprezentanți ai unor instituții și departamente de conducere de reprezentativitate națională și internațională. Selectând din ansamblul lor acele comunicări care se inte-

grează unei anumite filiații tematică, prin preocuparea de a elabora strategii, forme și metode comune de formare și perfecționare a cadrelor și a activității de conducere, prezentăm secvențial conținutul lor.

William Bree (director al Institutului Britanic de Management) — a abordat în comunicarea sa *Directorul profesional — o nouă influență în problemele economice și sociale?*, trecerea de la perspectiva istorică tradițională a conducerii ca funcție a organizației industriale dezvoltate în lumea întreprinderii „libere” la perspectiva „puterii” și influenței crescînde a birocrațiilor de stat — a funcționării publice — care-și însușesc diversele metode și tehnici perfecționate în conducerea întreprinderilor industriale din sectorul particular. Noile sisteme de planificare, control și comandă au fost adoptate și modificate pentru a duce, în cele din urmă, la crearea unui cadru de directori și administratori care s-au identificat mai mult cu profesiunea de „conducere” decît cu statutul politic al guvernelor lor. În acest fel, știința conducerii a suferit o modificare progresivă, în măsura în care numărul specialiștilor din sectorul public a crescut față de cel din sectorul particular, determinînd noi atribuții și noi criterii în exercitarea activității directorilor „profesionali”.

Ion Caloianu (director al Institutului de planificare și prognoze din Comitetul de stat al planificării) în comunicarea sa *Conducerea planificată în contextul conducerii generale a dezvoltării economico-sociale a R. S. România*, a abordat rolul planificării ca instrument principal al reglării economiei românești și al aspectelor sociale ale dezvoltării, în relația ei cu sistemul de planuri și prognoze de activitate social-economică. Definind necesitatea unei perfecționări continue a formelor și metodelor de conducere planificată, autorul a analizat pe larg, principalele aspecte ale sistemului de conducere planificată a dezvoltării economico-sociale, ca parte componentă a conducerii de ansamblu a țării noastre.

Andrei Csilloș (secretar al Comitetului județean P.C.R. — Cluj-Napoca) a analizat în comunicarea *Planificarea economico-socială în profil teritorial*, necesitatea îmbinării armonioase a dezvoltării complexului economic național cu cel al diferitelor județe, pentru înlăturarea diferențelor între județe în ceea ce privește gradul de dezvoltare economică și de dotare cu obiective social-culturale. Evidențiind diferitele principii și exigențe ale planificării în profil teritorial, autorul a arătat că dacă elaborarea planului în profil teritorial nu este, de fapt, decît începutul activității de planificare, aceasta continuă pe o arie globală, circumscriindu-se obiectivelor

strategiei de dezvoltare stabilită de Programul P.C.R.

Paul Constantinescu (profesor la Academia „Ștefan Gheorghiu”) în comunicarea *Modelarea activităților de conducere prin plan în cadrul sistemului informatic*, a dezvoltat analiza diferitelor tipuri metodologice de modelare cantitativă, de la formele cele mai simple pînă la cele complexe, adaptate pe calculator, ocupîndu-se pe larg, de modelarea conducerii activităților de planificare ca și de metodologia elaborării deciziilor în raport cu proiectarea și realizarea unui sistem informatic ca model al întreprinderii, util acțiunilor de analiză, decizie și control.

Mihail Florescu (Ministrul Industriei Chimice) s-a referit în cuvîntul său, la succesele și tendințele de dezvoltare din industria chimică, schițînd un tablou complex al realizărilor înregistrate în diferitele ramuri ale chimiei. Evidențiind necesitatea aplicării unor forme colective de conducere în raport cu o politică generală de dezvoltare a rolului întreprinderii, autorul a schițat diferitele perspective de dezvoltare pe termen lung ale industriei chimice.

Haralambie Ene (conf. univ. dr. — Academia „Ștefan Gheorghiu”) — în comunicarea *Rolul social al participării muncitorilor la conducerea unităților de producție în România*, s-a ocupat de analiza instituționalizării formelor de conducere colectivă și participativă ca expresie a democrației socialiste în țara noastră. Considerînd instituirea principiului muncii colective și a participării la conducere a oamenilor muncii ca fiind corelată cu posibilitatea de atingere a unui optim decizional, vorbitorul s-a referit, pe larg, la obiectivele oricărui proces de conducere ce tinde spre optimalitate social-economică.

Ion Iordăchel (prof. univ. dr. la Academia „Ștefan Gheorghiu”) a prezentat comunicarea *Utilizarea indicatorilor sociali pentru planificarea economico-socială și conducerea politică în profil teritorial*, în care a relevat necesitatea generalizării practicii social-istorice prin utilizarea informațiilor sociale, după un sistem riguros de indicatori, pentru a se putea fundamenta în felul acesta diferitele tipuri de decizii și a se elabora principiile unei conduceri științifice a societății. Relevînd unitatea conducerii politice în strînsă legătură cu utilizarea rațională a resurselor materiale și umane, autorul s-a referit la necesitățile impuse de introducerea indicatorilor sociali în practica social-politică, în conducerea politico-administrativă la nivel județean.

M. C. Bolez, M. Celac, M. Drăghici, A. M. Sandi, I. Ionescu-Sisești, A. Vasilescu (Centrul internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării, Bucu-

rești) au prezentat comunicarea *Strategie previzională și inovație tehnologică în dezvoltarea unei ramuri a industriei*, care, concepută în maniera unui „scenariu metodologic și studiu de caz”, a plecat de la ideea tratării problemelor industrializării într-o perspectivă de sistem economico-social și în viziunea prospectivă, definind căile de întocmire a unei strategii previzionale și de elaborare a unei viziuni prospective asupra dezvoltării unei ramuri industriale (legate de cerințele diviziunii internaționale a muncii, de problemele apărării naționale etc.). Ocupându-se de problemele și dificultățile ridicate de elaborarea unei strategii previzionale de dezvoltare industrială, de prognoza dezvoltării ramurilor industriei, autorii au relevat experiența lor în domeniul desfășurării unor scenarii metodologice cu rol operațional în descifrarea tendințelor de dezvoltare viitoare a unor ramuri și industrii specifice.

Costin Murgescu (membru corespondent al Academiei R.S.R., director al Institutului de economie mondială) a analizat pe larg, în comunicarea sa, *Principiul conducerii colective și sistemul democrației socialiste în România*, aspecte legate de organele colective de decizie, de instituționalizarea conducerii colective ca instrument de perfecționare continuă a democrației socialiste. Analizând atribuțiile diferitelor organe decizionale autorul a indicat forma nouă a democrației socialiste specifică activității acestor organe, care face posibilă transferarea treptată a unora din funcțiile statului pe seama colectivului de oameni ai muncii.

Mircea Matîța și A. M. Sandi (Universitatea București) au propus, în comunicarea *Învățarea și conducerea*, reevaluarea conceptului de „învățare” în legătură cu relevarea faptului că sistemele conduse sînt în majoritatea lor „sisteme care învață”. Definind învățarea ca „dezvoltare a competenței de a acționa în situații noi”, autorii consideră necesară o analiză evolutivă a caracteristicilor învățării umane și sociale, pentru a extrapola concluziile asupra procesului de conducere și de dezvoltare socială.

G. Nacev (adjunctul ministrului finanțelor din R. P. Bulgaria) — a prezentat comunicarea *Unele aspecte ale perfecționării conducerii întreprinderilor în R. P. Bulgaria*, în care a subliniat rolul central jucat de *management* în sistemul conducerii socialiste. Referindu-se la necesitatea perfecționării activității de conducere, vorbitorul a evidențiat aspecte legate de independența și separarea întreprinderii socialiste în condițiile concentrării și socializării producției sociale — ca o consecință a diversificării muncii și a dezvoltării forțelor și relațiilor de producție —, relevînd dreptul întreprinderilor economice de

a lua decizii în legătură cu planificarea, organizarea și efectuarea activității lor, și necesitatea perfecționării conducerii întreprinderilor în raport cu ideea aplicării principiilor cibernetice de conducere a economiei naționale.

Erte Newbigging (director la Școala de Management, Politehnica Centrală din Londra) s-a referit în comunicarea sa *Transferabilitatea conceptelor și practicilor de management* la posibilitatea de transfer a unor principii administrative, definind și circumscrind domeniul conducerii și al dezvoltării managementului ca important „vehicul” de transfer al cunoștințelor manageriale. Ilustrînd experiența S.U.A. și a țărilor dezvoltate în acest domeniu ca și dificultățile de transfer al metodelor de conducere, autorul comunicării a subliniat utilitatea unor experiențe recente în legătură cu acele metode care par să ofere garanții de succes pentru eforturile țărilor dezvoltate privind ajutorul dat țărilor în curs de dezvoltare în problema perfecționării managementului.

Nicolae Niculescu (expert instructor la Academia „Ștefan Gheorghiu”) — a abordat în comunicarea sa, *Rolul diversificării producției în dezvoltarea unităților economice*, diversele căi de aplicare a strategiilor de dezvoltare a unităților economice, orientate în direcția unor măsuri intensive și extensive. Prezentînd condițiile și criteriile de formulare și aplicare a strategiei de dezvoltare autorul a ilustrat contribuția pe care o poate aduce diversificarea producției la aplicarea strategiilor intensive și extensive de dezvoltare.

G. S. Wallers (șeful departamentului de Organizare și Conducere operațională de la Universitatea R.U.T.G.F.R.S. — S.U.A.) a schițat în intervenția sa un model al formelor de învățare în domeniul conducerii, precizînd condițiile, criteriile și metodele științei conducerii în raport cu noțiunea de *experiență* ca modalitate efectivă de învățare. Relevînd necesitatea combinării diverselor metode de învățare, autorul a subliniat rolul acestora în formarea unei experiențe de conducere adecvată necesităților actuale.

Au mai luat cuvîntul — din partea română — pentru a prezenta comunicări sau a participa la discuții, *Mihai Anastasescu* (director adjunct al Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat — Academia „Ștefan Gheorghiu”), *Ion Albuțu* (prim vicepreședinte al Consiliului popular județean Mehedinți), *Gheorghe Dolgu* (rector al Academiei de Studii Economice), *Emilian Dobrescu* (prim vicepreședinte al Consiliului de Stat al Planificării), *Mihail Drăgănescu* (director general al Institutului Central pentru conducere și informa-

tică), *Mihai Dumitrescu* (profesor la Academia „Ștefan Gheorghiu”), *Romeo Dragomirescu* (vicepreședinte al Comitetului pentru problemele consiliilor populare), *Ervin Hutira* (prorector al Academiei „Ștefan Gheorghiu”), *Virgil Ianovici* (președintele Consiliului național pentru protecția mediului înconjurător), *Eugen Niculescu-Mizil* (profesor dr. la Academia „Ștefan Gheorghiu”), *Ioniță Otleanu* (redactor șef la „Revista economică”), *Ion Stoian* (adjunct al ministrului comerțului exterior) ș.a.

Dintre participanții altor țări au luat cuvântul: *Ben Mesbah* — Algeria (profesor, Institutul Național de Productivitate și Dezvoltare Industrială — INPED — Alger — Centrul de al Bumerdés), *A. Taleb* — Algeria (șef serviciu, Institutul Național de Productivitate și Dezvoltare Industrială — INPED — Alger), *Michel Agramonte Jaime* — Bolivia (șeful controlului gestiunii bugetare, Ministerul Planificării și Cooperării), *Irzi Rzeznicek* — R.S. Cehoslovacia (șef catedră politică economică, Școala Superioară de Partid de pe lângă C.C. al P.C.C.), *Sylvia Rojas Martinez* — Costa Rica (asistent al ministrului adjunct, Ministerul Industriei), *Pierre Leroi* — Franța (șef departament METRA Internațional), *J. F. Poncet* (director general, Fundația Europeană de Management), *K. H. Berger* — R.D. Germană (profesor doctor, Institutul Central de Conducere Socialistă a Economiei de pe lângă C.C. al P.S.U.G.), *W. Limp* — R.F. Germania (asistent al directorului, Consiliului pentru Raționalizarea Conducerii Economiei — RKW), *Mario Rodriguez* — Italia (șef secție economică, Institutul „Gramsci”), *Leska*

Paseczny — R. P. Polonă (decan, șef catedră politică industrială, Școala Superioară de Partid de pe lângă C.C. al P.M.U.P.), *Maria Luisa Dos Santos* — Guineea Bissau (directoare, Ministerul Finanțelor), *B. Kelemen* — R. P. Ungară (profesor, Școala Superioară de Partid de pe lângă C.C. al P.S.M.U.), *Soltan Saif-bievici Dzarasov* — U.R.S.S. (profesor, Academia de Științe Sociale de pe lângă C.C. al P.C.U.S.), *J. P. Kleim* (șef secție Programe de cooperare economică, Biroul Internațional al Muncii — BIM (ILO)), *W. R. Millager* (șef secție management, Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială — ONU-DI), *Siro, P. Padolecchia* (asistent special al directorului pentru Serviciul de Conferințe și Relații Externe, Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială — ONU-DI), *A. Rolivat* (director general adjunct, Centrul de comerț internațional UNCTAD-GATT), *G. Sauvage* (director al relațiilor internaționale, Institutul European pentru Administrarea Afacerilor — INSFAD — Fontainebleu), *J. B. Sperling* (șef departament studii și cercetări, Centrul Internațional pentru Perfecționarea Tehnică și Profesională Torino).

Contribuind la schimbul de idei și la generalizarea diverselor practici și experiențe în domeniul conducerii economico-sociale, lucrările colocviului au evidențiat, totodată, necesitatea unui transfer de experiență în domeniul diverselor strategii de management, în scopul unei optimizări și adecvări a deciziilor la condițiile politice și social-economice în continuă schimbare și dezvoltare.

I. B.

Corelația dintre științele naturii, științele tehnice și științele socio-umane în problemele cercetării interdisciplinare (Colocviu național)

Organizat în zilele de 2—3 decembrie 1977 de către Comitetul de istoria și filozofia științei a filialei Academiei R.S.R. din Cluj-Napoca, colocviul a fost circumscris unei tematici de largă actualitate pentru reprezentanții celor trei mari grupe de științe, punând bazele unui dialog, cu valențe „interdisciplinare” la care au participat cadre didactice din învățământul superior și mediu, cercetători și studenți.

Lucrările au fost deschise de acad. V. Preda care, definind tema colocviului drept expresie a unor preocupări integratoare în direcția asimilării unui nou stil de gândire și acțiune, pentru evitarea ancorării în rutină și paradigme imuabile, a caracterizat-o ca manifestare activă a contribuției diferiților specialiști, dedicată Conferinței Naționale a P.C.R.

Deschizând ciclul dezbaterilor, acad. Șt. Pascu a prezentat comunicarea *Actualitatea interdisciplinarității* în care s-a referit pe larg la temeiurile interdisciplinarității ca indiciu al insatisfacției cercetătorilor față de situarea disciplinei lor între limite rigide și a caracterizat ca o necesitate imperioasă preocupările pentru cooperarea strinsă între științe, pentru educarea tineretului studentesc în spiritul unei gândiri pluridisciplinare și interdisciplinare.

În continuare, Al. Filipașcu în comunicarea *Aspecte interdisciplinare ale cercetării ecosistemelor* a comparat, în mod plastic, interdisciplinaritatea cu o clepsidră în cadrul căreia se sintetizează contribuții ale unor științe înrudite și la al cărei capăt se „scurg” finalități ce pun mai clar în evidență interacțiunile fenomenului sau procesului cercetat. Exemplificând, prin prezentarea datelor unei cercetări desfășurate asupra unui element specific florei noastre, a subliniat caracterul necesar al unei abordări interdisciplinare al ecosistemului, care să facă apel la contribuțiile mai multor discipline (zoologie, biologie, economie, etnologie, ecologie culturală etc.).

L. Sofonea — Brașov (*Complexitatea ideii de posibil și atitudinea științifică*) a abordat în comunicarea sa valențele axiologice, epistemologice și praxiologice ale ideii de „posibil”, subliniind faptul că, în demersul științific, ea ocupă un rol central la toate nivelele (logic, matematic, „para”, „meta”, potențial, actual ș.a.m.d.). Scenariile logice prin care se investighează, în regim interdisciplinar, situațiile complexe (modelele cosmologice, sistemul unitar al particulelor elementare, situațiile politice, problema populației, apei, energiei, configurațiile ecologice) stau toate sub semnul posibilului.

T. Toró — Timișoara, a prezentat comunicarea *Asupra rolului sintetizator al fizicii actuale în realizarea statutului interdisciplinar al științelor moderne ale naturii*, în care a subliniat funcția integratoare a fizicii, vizibilă în extinderea valabilității universale ale legilor ei fundamentale, în toate domeniile științelor particulare ale naturii. Relevând tendința „universalizării” fizicii, referentul a considerat-o ca fiind asigurată, în mare măsură, de legile cuantice aplicabile nu numai în fizică, dar și în chimie, biologie, astrofizică și cosmologie.

În acest sens, pornind de la „scara cuantică” a lui Lee-Weisskopf autorul comunicării a schițat un model tridimensional care a sugerat funcția sintetizatoare a fizicii în ansamblul cunoștințelor despre universul material.

M. Mihăilescu (*Activitatea interdisciplinară, specifică științelor tehnice*) a evidențiat importanța interdisciplinarității pentru actul

de creație tehnologică specific științelor tehnice care au avut un profil interdisciplinar încă de la începuturile constituirii lor. Arătând că științele tehnice au „coloane” bine conturate deși „substanța” lor aparține unor discipline înrudite, vorbitorul a relevat rolul interdisciplinarității în grupajele tehnologice.

Ana Katz (București) în comunicarea *Tendențe ale interdisciplinarității și metodologia dialectică* a plecat de la constatarea faptului că „spargerea frontierelor” și detectarea conexiunilor constituie astăzi o necesitate imperioasă ce racordează științele cu demersul dialecticii, fiind necesar un transfer de experiență metodologică în aria interdisciplinarității și o anumită circumspecție în aplicarea analogiei. Pledind pentru o metodologie integrată, cu „intrări” multiple, focalizate unitar către „obiect”, referența a menționat nevoia stringentă a stăpânirii științifice a întregului și a amintit, în acest sens, virtuțile și limitele schematizării matematice.

F. Koch în comunicarea *Idee fizice cu efecte de interdisciplinaritate* a considerat că interdisciplinaritatea constituie liantul care structurează și ordonează corpul fizicii, în măsura în care ea este temeiul dezvoltării enunțurilor fizice. Amintind că orice particulă elementară conține celelalte particule și că dispariția, în timp, a unor noțiuni generează dezvoltarea altora, se conchide că ideile fizice dau naștere interdisciplinarității, prin însăși geneza constituirii lor.

T. Toró prezentând o a doua comunicare *Necesitatea abordării inter — și multidisciplinare a problematicii dialogului galactic*, a subliniat într-un mod deosebit de captivant (pe baza renumitei formule de la Green-Bank,

a lui F. Drake : $N = N_0 P_1 P_2 P_3 P_4 \frac{1}{T}$), implicațiile social-umane ale „aventurii” științifice de cucerire a cosmosului, domeniu prin excelență inter și multidisciplinar.

I. Semeniciu (*Aspecte metodologice ale cercetării interdisciplinare*) a caracterizat problema cercetării interdisciplinare ca intrinsec legată de ideea unității științei dar și de critica unor programe neopozitiviste de unificare a științei. Încercînd o clasificare a tipurilor de sinteză a științelor (sumativă, integrativă, sintetic-semiotică) după conținutul cunoștințelor și după mijloacele cognitive ale sintezei, ca și după modalitățile de exprimare în limbaje artificiale, referentul a dezbătut atât planul metodologic cît și mecanismele concrete de realizare a integrării diverselor domenii de cercetare, demonstrînd că interdisciplinaritatea se manifestă pe multiple planuri și la diferite nivele de generalizare.

Gh. Costandache (București) a prezentat comunicarea *Cercetarea interdisciplinară ple-*

dează pentru filozofie în care a evidențiat tendințele actuale de integrare a științei și tehnicii, arătând că problematica epistemologică a științei a impus o deplasare a atenției specialiștilor de la modelarea logico-matematică la abordarea unor probleme concrete de tehnologie. Considerind metodologia contemporană ca circumscrisă, în mare măsură, teoriei acțiunii autorul comunicării a relevat rolul filozofiei în generarea unei conștiințe interdisciplinare în raport cu indicarea căilor de trecere de la „obiecte” la „obiective” și cu operarea distincției între „valori-scop” și „valori-mijloc”.

Călina Mare a arătat în referatul său *Interdisciplinaritatea sub aspectul comunicării*, că orice acțiune interdisciplinară presupune comunicarea reciprocă a unor idei, metode și procedee. Evidențind procesualitatea istorică a penetrației interdisciplinarității în diferite domenii (a. pătrunderea matematicii în cadrul diferitelor științe; b. apariția disciplinelor de graniță; c. constituirea unor principii pentru interdisciplinaritatea integrativă), referenta a subliniat rolul comunicării și al abordării de echipă, în cadrul cercetării interdisciplinare, acordind rolul principal așa-numiților „generalisti-integralisti” capabili să ofere un orizont larg și să aducă la un numitor comun eforturile tuturor specialiștilor angrenați în asemenea cercetări.

I. Boniș, M. Gheorghiu (București) în comunicarea *Specificul formulei chimice ca limbaj*, au schițat câteva posibilități de dezvoltare a semioticii, bazate pe analiza semnelor, simbolurilor și modelelor utilizate în chimie și evidențind valoarea teoretică, metodologică și euristică ca și limitele semiotice ale limbajului chimic.

A. Mureșan (*Conceptul de informație logică*) a plecat de la definirea informației logice ca grad de semnificare a structurii formale a unui conținut de cunoaștere ce permite efectuarea unor inferențe, ridicind următoarele probleme: a. teoria matematică a informației nu poate surprinde specificul real al informației cognitive fiind nevoie de o abordare logico-semantică; b. este necesară detașarea unor invariante logice obiective pe care se înserează un conținut de cunoaștere pentru a putea detecta cele mai informative formulări logice; c. e posibil un calcul logic al sensului și semnificației formale a propozițiilor și expresiilor într-o știință pentru a evidenția valoarea logico-informațională a operatorilor logici.

R. Munteanu (*Continuitate și discontinuitate în limbaj*) a abordat matematic tipurile de limbaj liric și științific, evidențind sinonimiile și corespondența semnificațiilor în funcție de receptare, schițind totodată, indicii de apropiere și de apreciere a două limbaje științifice diferite.

O. Hoffman (București) în comunicarea *Analiza logică a limbajului sociologic*, a propus un model de construcție a teoriei sociologice, bazat pe corelația care se stabilește între diferitele nivele epistemologice (paradigme, axiome, teze, expresii empirice, metodologie, nivel praxiologic, nivel de predicție) la care a ajuns o anumită știință. Considerind că în sociologie este nevoie de precizarea unui domeniu de fapte care să stea la baza înfirmării sau verificării enunțurilor unei teorii, referentul a schițat elementele unui sistem conceptual operațional capabil să integreze în mod logic raporturile care se stabilesc între concept, sub-concepte, dimensiuni, indicatori și datele empirice.

M. Balais (*Teoria sintetică a semnificației*) a încercat în comunicarea sa o abordare sintetizatoare a semanticii pe baza distincției făcute de M. Bunge între referință, sens și semnificație. Considerind sensul general ca reuniunea dintre antesens (sensul spre premise) și postsens (sensul spre concluzii), autorul comunicării s-a referit la reprezentarea semantică a constructelor și la problema sinonimiei ca egalitate a semnificației a două concepte, problemă exprimabilă prin categoria sintactică de echivalență și prin categoria semantică de echivalență.

V. Soran, Ana Fabian (*Acțiunea umană și implicațiile ei în biosferă*) au definit noțiunile de acțiune și acțiune umană din perspectiva teoriei generale a sistemelor, abordind complexitatea interacțiunilor organismelor vii în relația lor cu biosfera și analizind sensul progresului în diferitele tipuri de raționalitate umană. Considerind acțiunea umană ca un produs al participării raționamentului la influențarea genetică și la organizarea biosferei, autorii au demonstrat rațiunea etică a ocrotirii biosferei în raport cu înțelegerea interdependențelor dintre om-natură-societate.

N. Boșcalu (*Conexiunea informațională între ecosisteme și sistemele sociale*) a relevat ideea creșterii parametrilor riscurilor ecologice, sublinind principiul echivalenței transformărilor, care demonstrează existența unor conexiuni energetice între sistemele ecologice și cele sociale. Aplicind noțiunea de informație și entropie în cazul acestor sisteme și referindu-se la tendințele de *metabioză* (poluare a mediului) vorbitorul a accentuat necesitatea dezvoltării unei conștiințe ecologice.

C. Mircioiu, E. Neuman (*Implicațiile etice și sociale ale ingineriei genetice*) au analizat bazele ingineriei genetice în raport cu necesitatea instituționalizării unui cod deontologic. Subliniind faptul că ingineria genetică nu se reduce la transplantarea genetică ci are un rol esențial în înțelegerea și prevenirea unor boli, în identificarea carcinogenezei, autorii au evidențiat, totodată, rolul măsurilor de

securitate și al calculului riscurilor, în acest domeniu.

P. Postelnicu, I. Boniș (București) susținând comunicarea *Valoarea epistemologică a conceptului cibernetice de rezonanță*, au indicat valoarea metodologică și euristică a termenului de rezonanță, în raport cu diferitele domenii de aplicativitate (psihologie socială, educație, morală etc.) și cu necesitatea unei unificări conceptuale a cunoștințelor.

I. Cătineanu (*Normă morală, normă juridică, normă tehnică*) a prezentat câteva grile de selecție a limbajului moral pentru a releva posibilitatea identificării și sistematizării normelor morale. Sugerind — în cadrul unei analize structurale — regulile selecției și ale aplicării criteriilor de analiză comparativă a normelor, referentul a indicat *izomorfismele* care se stabilesc între tipurile de normă, plecând de la criteriul de „rang mediu” (obligativitate, domeniu de referință, echivalență a termenilor, formă de expresie).

P. Danciu (*Sistematizarea zonelor perturbate, o îmbinare de studii pluridisciplinare*) a subliniat rolul disciplinelor științifice care contribuie la o politică eficientă de sistematizare, la exercitarea mai activă a funcțiilor sistematizării.

A. Marga (*Tipuri de interdisciplinaritate*) a definit profilul noțiunii de cercetare interdisciplinară, evidențiind valoarea epistemologică

a diferitelor tipuri de asemenea cercetări (de transfer, adițională, integrativă) în funcție de baza teoretică, metodologică, profesională, comunicațională și organizatorică a actului interdisciplinar.

S. Rădulescu (București) a schițat în comunicarea sa *Dimensiunile epistemologice ale sociologiei*, jaloanele unei strategii de întemeiere critică a reflexiei epistemologice specifice domeniului sociologic, relevând necesitatea unor criterii de validare a constructelor sociologice pentru a debarasa limbajul sociologic de expresiile sale „parazitare” și nedeno-tative.

★

În cursul și în finalul coloeviului au avut loc o serie de discuții care au antrenat pe participanți în direcția unei „deschideri” interdisciplinare față de problemele comune ale diferitelor științe, pentru a stabili, o bază largă de colaborare și cooperare pentru viitor impunându-se ca un deziderat util și eficient, cu largi perspective de dezvoltare pentru integrarea eforturilor diferitelor categorii de specialiști, *interdisciplinaritatea* se revendică ca o permanență a activității științifice cu efecte salutare asupra progresului științelor naturii, celor tehnice și socio-umane. O concluzie pe care coloeviul național organizat la Cluja evidențiat-o cu prisosință.

R.S.

Puterea militară în „Lumea a treia” (Desbatere științifică)

În ședința sa din 27 octombrie 1977, Laboratorul de doctrine, teorie și metodologie în științele politice al Institutului de științe politice și de studiere a problemei naționale din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu”, a abordat o problemă vastă și de actualitate legată de *Locul și rolul puterii militare în țările în curs de dezvoltare*.

Dezbaterile au beneficiat de participarea unor cadre didactice, cercetători științifici, activiști de partid și de stat de la Academia „Ștefan Gheorghiu”, Academia militară, Ministerul de Externe, Centrul de studii de istorie și teorie militară, Universitatea București, Academia de Științe Economice ș.a.

În cadrul dezbaterilor au fost prezentate următoarele intervenții: col. dr. Nicolae Țăranu (Academia Militară): *Rolul puterii mili-*

tare în Africa; prof. dr. Gheorghe Stoian (Academia „Ștefan Gheorghiu”): *Procesul de constituire a armatelor africane în lupta împotriva colonialismului*; Conf. dr. Ilie Seftine (Academia „Ștefan Gheorghiu”): *Rolul puterii militare în țările Americii Latine*; dr. Vasile Secăreș (Centrul de studii de istorie și teorie militară): *Raportul putere militară — ansamblul relațiilor sociale în țările în curs de dezvoltare*; lt. col. Valentin Nicolau (Centrul de studii de istorie și teorie militară): *Comerțul cu arme și implicațiile lui asupra rolului puterii militare în țările în curs de dezvoltare*; prof. dr. Marin Voiculescu (Academia „Ștefan Gheorghiu”): *Puterea militară și puterea civilă în țările în curs de dezvoltare*.

Deschizând dezbaterile, șeful laboratorului, prof. dr. Marin Voiculescu a evidențiat cîte

va aspecte metodologice legate de analiza „Lumii a treia” în ansamblu, de specificul fenomenului militar în cadrul mutațiilor complexe pe care acesta le traversează, subliniind necesitatea unei tratări diferențiate, a depășirii unor abordări exterioare, aplicării mecanice a unor instrumente teoretice adecvate altor realități și etape de dezvoltare istorică.

Abordând în intervenția sa, consacrată rolului puterii militare în Africa, particularitățile constituirii armatelor africane, col. Nicolae Țăranu a subliniat unitatea dintre acest proces și lupta pe care tinerele state africane o duc pentru emanciparea economică, politică și implicit militară.

Constituirea și consolidarea unor structuri sociale și politice fundamentale conferă armatei, care prezintă prin forța împrejurărilor, caracteristici moderne în raport cu celelalte instituții sociale, un rol social complex, implicând-o într-o gamă largă de activități sociale ce depășesc funcțiile ei specifice, vizând dincolo de acestea rezolvarea și realizarea unor sarcini economice, administrative cerute de construcția națională, preluarea unor activități culturale de masă, îndeplinind adesea rolul de liant în însăși formarea comunității naționale. Această condiție socială inedită, asociată și procesului specific de politizare a armatei în aceste state, contribuie la conturarea unui profil activ, armata ocupând poziții superioare în ierarhia socială ceea ce o face sensibilă la o evoluție rapidă, exigentă față de factorii politici tocmai în direcția realizării unor transformări ample. Toate acestea converg de fapt spre apariția unui interes constant pentru politică în general, pentru modul cum este exercitată puterea, ducând în unele țări, datorită unor cauze specifice, la preluarea puterii și la instaurarea unor regimuri militare. Punind în evidență câteva trăsături și tendințe ale evoluției unor regimuri militare progresiste (R. P. Congo, Somalia, Etiopia) autorul intervenției ajunge la concluzia că, având în vedere tocmai complexitatea proceselor sociale cărora trebuie să le facă față tinerele state africane, armata nu poate fi totuși, pentru mult timp, avangarda politică a revoluției, singura forță politică conducătoare și a desprins din faptele analizate necesitatea modernizării tuturor forțelor naționale.

Completind prin intervenția sa problematica rolului armatelor naționale în statele africane, prof. dr. Gheorghe Stoian s-a ocupat îndeosebi de procesul constituirii lor, dezvoltând implicațiile pe care le au asupra rolului acestora în viața socială, o serie de factori contradictorii cum ar fi: structurile tradiționale (tribalismul, regionalismul), influența exercitată de colonialism asupra formării cadrelor militare și, în contrast cu acestea, experiența dramatică a luptei pentru cucerirea independenței.

Un câmp larg de analiză a supus atenției, intervenția conf. dr. Ilie Seftiuc care s-a ocupat de rolul puterii militare în America Latină. Observând caracterul eterogen al corpului ofiteresc, vorbitorul a încercat să decupeze motivațiile complexe ale pătrunderii mai accentuate a armatei în viața politică relevând printre altele: problemele sociale acute, conștiința antiimperialistă, accentuarea inegalităților, adâncirea înfruntărilor de clasă, apariția în viața socială a noi sectoare mic-burghize, adâncirea agitației sociale, eșecul reformismului burghez, civil, ca și fărâmițarea stângii din unele țări ș.a. desprinzând de aici tendințe contradictorii cum ar fi: proliferarea extremismului și ascensiunea naționalismului militar. Cauze nu lipsite de importanță sînt legate de originea socială a cadrelor militare, recrutarea lor din păturile medii ale populației ca și formarea lor dincolo de latura strict militară, unele aspecte constituționale care favorizează participarea la viața socială și influența indirectă dar notabilă a extremismului de stînga în radicalizarea concepțiilor militarilor.

Pornind de aici, autorul intervenției a pus în evidență câteva din obiectivele predilecte ale regimurilor militare sud-americane, cum ar fi realizarea „revoluției de sus” pentru a evita „revoluția de jos”, înlăturarea subversiunii, lupta împotriva hegemonismului nord-american ș. a., conștiința corelației dintre reformă — independență, dezvoltare — securitate națională care se face simțită în politica lor. Subliniind rolul potențial reformator al armatei, autorul insistă asupra presiunilor, mecanismelor care diferențiază loviturile militare progresiste, de cele de dreapta, corelația dintre conjunctura internațională și „erele militare” în America Latină. Un loc aparte îl joacă aici dependența complexului militaro-industrial nord-american, canalele sale specifice de influență și dominație cum ar fi: pregătirea efectivelor din esaloanele superioare ale armatei, ideologia anticomunistă și integrarea armatei în propaganda războiului rece conform doctrinei „frontierelor ideologice”, furnizarea de echipamente și armament ca și de „specialiști” în lupta antiguerrilă, manevrele comune, ajutorul financiar și altele.

Punind în evidență lipsa de unitate politică ce se manifestă uneori în cadrul forțelor armate, ca și fragilitatea guvernărilor militare lipsite de sprijin popular, autorul relevă necesitatea consolidării structurilor democratice, a angajării maselor populare în lupta pentru independență și progres pe continentul latino-american.

Încercînd să surprindă câteva aspecte de ordin general privind rolul puterii militare în țările „Lumii a treia”, dr. Vasile Secăreș a scos în evidență necesitatea corelării acestui aspect cu schimbările sociale rapide ce au loc

aici. Explicând fenomenele așa-zisului „militarism” prin care se manifestă adesea influența masivă a puterii militare asupra jocului politic, prin momentele de criză pe care statele respective le traversează, autorul a subliniat că intervenționismul militarilor constituie totodată o modalitate de intervenție a păturilor mijlocii în viața socială.

Relevând bogata interpretare teoretică de care se bucură în literatura de specialitate raportul dintre puterea militară și ansamblul relațiilor sociale, autorul pune în evidență pericolul unor corelații forțate provenite din analize unilaterale, subiective a factorilor implicați, arătându-se că utilizarea instrumentarului de cercetare și metodologie al științelor politice marxiste poate și trebuie să ducă în viitor, într-o mai mare măsură, la rezultate substanțiale în elucidarea fenomenului militar în țările Africii, Asiei și Americii Latine.

Consecințe importante pentru manifestarea puterii militare în țările în curs de dezvoltare le are comerțul mondial cu arme. Citeva din aspectele implicate au făcut obiectul intervenției lt. col. Valentin Nicolau care a subliniat încărcătura politică și influența negativă pe care îl are în ansamblu comerțul cu arme, adevărat mijloc de limitare și chiar subminare a dezvoltării tinerelor state, de permanentizare și transfigurare a dominației marilor monopoli, de consolidare a hegemonismului în relațiile internaționale.

Citeva tendințe generale se accentuează cu deosebire, a arătat autorul, și acestea sînt: globalizarea înarmării și transformarea țărilor

în curs de dezvoltare în principali achizițori de arme. Toate acestea nu sînt străine desigur de transformarea „Lumii a treia” în teren de confruntări armate și totodată de experimentare a noi arme, sursă de insecuritate pe plan internațional.

Insistînd asupra relevării în problematica rolului puterii militare ca și a celorlalte dimensiuni ale așa-zisei Lumii a treia, a diversității fenomenelor ce se impun atenției cercetătorilor vieții social-politice, prof. dr. Marin Voiculescu a subliniat necesitatea unei analize complexe și nuanțate, capabilă a permite avansarea spre „rădăcinile” social-economice ale loviturilor militare, dezvăluirea forțelor sociale ale căror interese sînt puse în joc și la care armata se asociază.

Prof. Marin Voiculescu a evidențiat aspectele multiple în legătură cu rolul forțelor armate în Africa în contextul raportului dintre tradițional și modern în care are loc evoluția structurilor, valorilor specifice lumii africane, constituirea comunității naționale, a sistemului politic etc.

În încheiere prof. dr. Marin Voiculescu, subliniind că importanța și actualitatea temei dezbătute depășește cadrul „Lumii a treia” și vizează de fapt procese și fenomene majore ale epocii noastre, a relevat necesitatea unei analize multidisciplinare (sociologie militară, doctrine politice, socialism științific, istorie și altele) într-un efort unitar care să facă posibilă o interpretare profundă și multilaterală.

Dorel Șandor

Laboratorul de ergonomie al Întreprinderii „Electroputere” Craiova

Stadiul actual de dezvoltare economico-socială a societății socialiste multilateral dezvoltate implică cercetarea tuturor factorilor care concură la buna desfășurare a activității productive într-un sector sau altul din sfera vieții materiale și spirituale. Factorul uman fiind pilonul esențial al activității, focalizează asupra sa atenția specialiștilor din diverse domenii, atît pentru creșterea randamentului în producție, prin încadrarea omului potrivit la locul potrivit și perfecționarea sa profesională continuă, cît și pentru cunoașterea cu ajutorul metodelor științifice a limitelor

psihofizice, în vederea folosirii raționale și cu maximă eficiență a forței de muncă.

Dovedindu-se receptivă la tendințele moderne ale producției industriale, conducerea întreprinderii „Electroputere” Craiova, cu sprijinul comitetului de partid, a decis organizarea începînd cu anul 1974 a unui laborator de ergonomie.

O contribuție substanțială în organizarea acestui laborator au adus-o cadrele de specialitate ale Facultății de științe economice din Universitatea craioveană, care au conlucrat efectiv cu specialiștii unității la dotarea labo-

ratorului de ergonomie cu aparatura de investigație necesară, participând totodată la realizarea unor studii și analize solicitate de factorii de decizie ai unității.

În studiile și analizele efectuate până acum de către laborator s-a pus un accent deosebit pe testarea și selecția aptitudinilor oamenilor muncii, pentru ca fiecare lucrător să fie îndrumat la locul de muncă unde poate să dea cel mai bun randament. O serie de studii au urmărit etapele procesului de integrare în întreprindere a tinerilor absolvenți, cauzele și consecințele fluctuației oamenilor muncii, organizarea rațională a transportului intern de materii prime și materiale, tineretul și activitatea cultural-artistică de masă din întreprindere.

Pe baza investigațiilor întreprinse, comitetul de partid și conducerea întreprinderii și-au putut forma o imagine mai clară asupra cerințelor impuse de pregătire politică și profesională a oamenilor muncii și s-au putut întreprinde o serie de acțiuni în vederea sprijinirii concrete a lucrătorilor, asigurându-se, astfel, o mai bună integrare politică și profesională la locurile de muncă.

Obiectivele laboratorului au evoluat de la o activitate concentrată inițial asupra selecției psihologice de aptitudini a lucrătorilor și sensibilizării factorilor responsabili asupra eficienței cercetărilor social-umane, la abordarea unor teme complexe de cercetare, cu colaborarea factorilor implicați în procesul de producție, care deși nu sînt incluși în structura organizatorică a laboratorului de ergonomie, participă cu deosebit interes în realizarea acestor teme.

Activitatea laboratorului de ergonomie are un dublu scop: sensibilizarea tuturor oamenilor muncii din întreprindere cu privire la cunoașterea metodelor și procedurilor moderne în domeniul organizării și urmăririi științifice a producției și a muncii, pe de o parte, și pe de altă parte, realizarea unor teme de cercetare concrete și utile pentru activitatea productivă.

În acest sens specialiștii laboratorului, prin intermediul conferințelor tehnico-științifice organizate cu colectivele de oameni ai muncii, al stației de radioamplificare, prin cercul de creație tehnico-științifică și altele — informează lucrătorii asupra avantajelor pe care le conferă aplicarea în fiecare loc de muncă a principiilor ergonomiei, psihologiei, sociologiei și medicinei muncii industriale, acestea putînd genera un randament crescut în producție ca și creșterea productivității muncii industriale.

Realizarea unor studii cu caracter aplicativ în unele sectoare de activitate au dovedit și mai mult utilitatea laboratorului de ergonomie și în acest sens am menționa:

— îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru personalul atelierului de ajustaj a fabricii mașini electrice rotative, din care au rezultat o serie de propuneri privind realizarea unor dispozitive mecanice de ușurare a efortului fizic;

— studiul privind fluctuația activă a forței de muncă pe o perioadă de un deceniu, pe baza căruia s-au făcut o serie de propuneri vizînd îmbunătățirea relațiilor de grup, pentru stabilirea unei condiții optime de lucru, asigurarea unor construcții social-edilitare corespunzătoare pentru tineret, organizarea pe baze științifice a unor locuri de muncă, pentru desfășurarea în bune condițiuni a activităților, reducerea zgomotului și a noxelor industriale ș.a.;

— integrarea socio-profesională a tinerilor absolvenți, studiu pe baza căruia Consiliul oamenilor muncii din I.E.P.C. a adoptat o serie de măsuri care vizează îmbunătățirea procesului de integrare profesională și politică a tineretului, printre care menționăm: o selecție psihologică a aptitudinilor celor care se înscriu pentru cursurile de calificare; verificarea lunară, în cadrul atelierului-școală a cunoștințelor teoretice și practice a elevilor care urmează cursurile de calificare; participarea tinerilor din ultimii ani de studii la adunările organizațiilor de U.T.C. și de sindicat din cadrul sectoarelor unde efectuează practica de producție etc.

Trebuie menționate și cele două studii avînd ca tematică de cercetare: *Eficiența muncii politico-ideologice desfășurată de către Comitetul de partid prin punctul de documentare și informare politico-ideologică și Eficiența muncii politico-ideologice prin intermediul agitației vizuale și a celorlalte forme ale muncii politice de masă în sprijinul producției*, care au urmărit evaluarea efectelor diverselor activități și forme de influențare în direcția formării și dezvoltării conștiinței socialiste a oamenilor muncii, găsirea pe această bază a noi forme și mijloace în vederea ridicării activității politico-ideologice și educative la nivelul exigențelor actuale.

În fapt prin cele două studii, Comitetul de partid a urmărit pe de o parte, modul în care se difuzează în rîndul oamenilor muncii hotărîrile de partid și, de stat și, pe de altă parte, cunoașterea nivelului practic de însușire a acestora, pentru ca pe această bază să poată fi alese cele mai adecvate mijloace practice de difuzare în rîndul lucrătorilor a hotărîrilor partidului și statului nostru, pentru ridicarea nivelului conștiinței socialiste și comuniste a tuturor oamenilor muncii din întreprindere.

Pentru popularizarea rezultatelor obținute laboratorul de ergonomie a participat la o serie de manifestări științifice pe plan național,

iar în anul 1977, în colaborare cu Comitetul U.T.C. pe întreprindere, laboratorul de ergonomie a organizat o sesiune de comunicări cu tema: *Tineretul și coordonatele cincinalului revoluției tehnico-științifice*, la care au fost prezentate comunicări din diverse domenii, cum ar fi: electrotehnică, electronică, calculatoare, ergonomie, psihologie și sociologie.

Și pe viitor activitatea de cercetare a laboratorului se va orienta spre aspectul concret aplicativ, și va avea în vedere problemele prioritare cu care se confruntă întreprinderea, pentru ca într-adevăr soluțiile propuse să contribuie, într-o măsură din ce în ce mai

mare, la realizarea în bune condițiuni a planului de producție și a angajamentelor asumate de către colectivul de oameni ai muncii din întreprindere.

Considerăm că, prin sprijinul factorilor responsabili ai întreprinderii, activitatea laboratorului de ergonomie se va diversifica din ce în ce mai mult, realizându-se pe această bază o strinsă legătură între cerințele majore ale procesului de producție și obiectivele cercetării specialiștilor în domeniul aspectelor social-umane ale întreprinderii.

Constantin Stan

Al XVIII-lea Congres al Uniunii internaționale pentru studiul științific al populației— Ciudad de Mexico, 8—13 august 1977

În ultimele trei decenii am asistat la o impresionantă afirmare a demografiei atât pe planul științei, cât și al activităților practice la nivel național și internațional. Explicația constă în sporirea complexității problemei populației, mai cu seamă în țările în curs de dezvoltare, în creșterea accelerată a populației mondiale, fenomen cunoscut drept „explozie demografică”, având numeroase implicații sociale și economice. Dar dacă țările în curs de dezvoltare sunt confruntate cu consecințele unei creșteri demografice, socotită uneori excesivă, și care este generată de o natalitate foarte ridicată, țările dezvoltate au și ele probleme, rezultând mai cu seamă din scăderea natalității, din accentuarea procesului de îmbătrânire a populației. Se adaugă, cu accente tot mai dramatice, problemele legate de urbanizarea excesivă, de o migrație internă și internațională, cu fluxuri considerate uneori neraționale și numeroase alte probleme legate de populație. Nu este deci de mirare că în preocupările Națiunilor Unite și ale organismelor sale specializate s-a instalat ferm, chiar de la înființarea acestora, problema populației. În cadrul O.N.U. există Divizia de Populație care desfășoară o vastă activitate metodologică și informațională, materializată în numeroase studii privind tendințele demografice, manuale metodologice etc. Prin grija O.N.U. se publică „Anuarul demografic”, „Anuarul statistic”, anuarele O.M.S., U.N.E.S.C.O., B.I.T.,

F.A.O. și altele. Deosebit de semnificative sînt manifestările internaționale consacrate problemei populației: Conferința mondială a populației de la Roma (1954), Conferința mondială a populației de la Belgrad (1965) și, mai ales, Conferința mondială a populației de la București (1974), prima manifestare internațională cu caracter interguvernamental.

Să remarcăm de asemenea marile progrese realizate în cadrul fiecărei țări atât în ce privește cercetarea demografică — prin excelență interdisciplinară — cât și învățămîntul. Sute de instituții și centre de demografie au fost înființate în ultimii ani, din rîndul cărora trebuie amintite cele șase centre și institute ale Organizației Națiunilor Unite, printre care și Centrul de demografie O.N.U. — România (CEDOR), înființat, în anul 1974, la București. O literatură considerabilă, consacrată problemelor populației a apărut în ultimii ani. Numărul celor ce se ocupă de populație — demografi, sociologi, economiști, geografi, istorici, urbaniști, biologi și medici — a crescut impresionant.

În aceste condiții, schimbul de informații și de experiență, contactele între oamenii de știință au devenit o necesitate stringentă. A crescut astfel rolul celei mai cuprinzătoare organizații internaționale a demografilor din întreaga lume — al Uniunii Internaționale pentru studiul științific al populației (U.I.S.S.P.) — al congreselor sale care, în ultimii ani, se

țin tot la patru ani, al activităților pe care le desfășoară în perioadele dintre congrese. O strălucită manifestare a U.I.S.S.P. o constituie și Congresul al XVIII-lea, care s-a ținut la Ciudad de Mexico, în luna august 1977.

Uniunea internațională pentru studiul științific al populației a fost înființată printr-o hotărâre adoptată de prima Conferință mondială a populației (1927); Congresul al XVIII-lea a sărbătorit o jumătate de secol de existență a acestei prestigioase organizații, a cărei contribuție la progresul demografiei este considerabilă.

În prezent, U.I.S.S.P. numără peste 1 250 de membri provenind din 95 de țări. Alături de demografi, U.I.S.S.P. include cele mai variate categorii de oameni de știință: economiști, sociologi, istorici, geografi, antropologi, ecologi, urbanști, biologi și geneticieni, biometricieni, statisticieni, medici, atestând în felul acesta — ca și prin activitățile sale — caracterul multi- și interdisciplinar al studiului populației. Organizație științifică fără scop lucrativ, compusă din membri individuali, U.I.S.S.P. desfășoară — conform statutelor sale — eforturi pentru a încuraja cercetările în demografie, a trezi un interes sporit pentru problemele demografice, a multiplica schimburile între specialiștii care se ocupă de problemele populației și a răspîndi cunoștințele științifice privind populația. U.I.S.S.P. are statut consultativ pe lângă Consiliul Economic și Social al O.N.U. și U.N.E.S.C.O. Activitatea U.I.S.S.P. se desfășoară la congrese generale, la conferințele speciale, în comitetele de lucru, avînd un caracter permanent sau *ad hoc*, prin publicații, din care unele pe baza solicitărilor lor de către O.N.U., U.N.E.S.C.O. sau Fondul Națiunilor Unite pentru activități în domeniul populației. Printre aceste lucrări amintim: *Dicționarul demografic multilingv* (1958), în versiunile oficiale engleză, franceză, rusă și spaniolă, tradus apoi în multe alte limbi; *Legislația și fertilitatea în Europa* (1975), iar mai recent: *Creșterea populației și dezvoltarea economică, Educație și demografie, Impactul demografic al programelor de planificare familială, Cu privire la măsurarea urbanizării*, și de asemenea volumele cu comunicările științifice prezentate la congresele generale.

Tematica congreselor U.I.S.S.P. poate fi considerată ca tipică pentru progresele demografiei; în fond, fiecare congres face bilanțul cercetărilor pînă la momentul respectiv și schițează perspectivele. Dacă pînă la Congresul al XVII-lea (Liège, 1973), preocupările demografilor au fost centrate pe tematica analizei demografice, Congresul al XVIII-lea a transferat preocupările în zona mai largă a raportului „populație-dezvoltare” a cărei actualitate a fost pusă puternic în evidență

la Conferința mondială a populației de la București. Credem că nu greșim dacă afirmăm că demografia actuală se găsește sub semnul abordării sistemice, al tratării interdisciplinare a problemelor populației și al efortului de a ajunge la concluzii practice care să ajute la formularea politicilor demografice din fiecare țară, la adoptarea de strategii care să contribuie la rezolvarea problemelor populației.

Această orientare s-a resimțit și la Congresul general al U.I.S.S.P. din Mexic, așa cum se vedește din tematica sa. Să notăm, în primul rînd, că la acest congres au participat peste 700 de specialiști din zeci de țări, fiind reprezentate de asemenea și numeroase organisme ale O.N.U. Cele două sesiuni plenare au fost consacrate — faptul este deosebit de semnificativ — următoarele probleme: *Populația și dezvoltarea social-economică și Drepturile omului, ideologie și politici demografice*. Evocarea frecventă a Conferinței Mondiale a populației și a „Planului mondial de acțiune în domeniul populației”, adoptat la Conferința Mondială, a dominat spiritul lucrărilor actualului congres. Să mai adăugăm, pentru a sublinia ideea de mai sus, că au mai fost organizate reuniuni pe tema: *Modelele alternative viitoare ale creșterii demografice și dezvoltării*, condusă de M. Mesarović, și *Protecțiile demografice ale O.N.U.* Cît privește sesiunile speciale, ele s-au axat pe domeniile clasice ale demografiei (mortalitate, migrație și urbanizare, planificarea familiei, metode de analiză demografică), dar multe din ele au fost consacrate populației și economiei, creșterii demografice, politici demografice, statutului femeii.

Tematica bogată și diversă a Congresului permite totuși identificarea citorva tendințe majore. Un interes evident prioritar a înregistrat problematica politicii demografice și a raportului „populație-dezvoltare”, în care aportul economiștilor și sociologilor a fost deosebit de important. Congresul a reliefat de asemenea necesitatea intensificării demografiei familiei — domeniu, în mare măsură, neglijat în trecut — prin abordarea studiului „ciclului de familie” și a observării longitudinale a familiei. Este locul de a menționa că în ultimii ani se remarcă tendința de trecere de la macroanalitic (populația totală și fenomenele demografice la scară națională) la microanalitic (familia). Se pune un accent tot mai mare pe teoriile economice ale factorilor fertilității, a modelelor econometrice ale familiei, cu relieful „costului copilului” în cadrul deciziilor de a avea un copil, dar și pe teoriile psihologice și culturale. Nu mai puțin semnificativă este intensificarea studiilor de demografie istorică în special în țările dezvoltate, studii considerate indispensabile pentru înțelegerea tendințelor demografice actuale și a perspectivelor. Cît

privește analiza demografică propriu-zisă, preocupările la Congres s-au axat asupra interpretării sistemice a populației, a modelelor demo-economice, a metodelor de simulare și de prognoză demografică.

Următorul congres general va avea loc în anul 1981. Până atunci însă se vor desfășura activitățile diferitelor comitete ale U.I.S.S.P., iar în anul 1978 este prevăzută Conferința specială de la Helsinki intitulată: *Mutații economice și demografice; perspectivele anilor 1980*, care va dezbate în principal: populația, resursele și mediul înconjurător; populația și noua ordine economică internațională; strategii pe termen lung privind dezvoltarea economică și demografică.

Actualul președinte al U.I.S.S.P. este prof. Ansley J. Coale, directorul prestigiosului Office of Population Research de la Universitatea din Princeton (S.U.A.), una din cele

mai reprezentative personalități ale demografiei contemporane. Președintele ales care îi va urma din 1981 este prof. Mercedes B. Concepción, decana Institutului de demografie din Manila (Filipine). Viitorul congres va avea loc în anul 1981; până atunci se vor ține conferințe speciale, comitete de lucru etc.

Încheiem această scurtă prezentare exprimându-ne convingerea că demografii, sociologii, economiștii și alți specialiști din România care au preocupări în domeniul populației își vor intensifica și coordona eforturile pentru o afirmare mai puternică pe plan internațional aducându-și contribuția la progresul demografiei și, pe această cale, la rezolvarea importantelor probleme pe care le ridică populația în lumea contemporană.

Dr. Vl. Trebic

Învățământul și dinamica structurilor sociale—Simpozion internațional — Primorsk, 1977

Obiect de studiu al unor tot mai frecvente și ample cercetări de sociologie a educației și învățământului — sistemul școlar și raporturile sale complexe cu realitatea socială se găsesc, în ultimul deceniu, pe primul plan al studiilor și dezbaterilor științifice la nivel național și internațional. Cu toată diversitatea orientărilor prezente, rezultat atît al varietății nivelurilor de dezvoltare și structurilor de funcționare ale școlii în diferite țări, zone și sisteme social-economice cît și al pozițiilor ideologice și științifice ale autorilor — aceste preocupări relevă o tendință majoră comună: dacă ele continuă și adîncesc preocupările legate de modul în care societatea determină învățământul, accentul se pune pe aspectul conex: modul în care, la rîndul ei, *școala determină societatea*, sau, mai exact o influențează. Astfel, dacă pînă în ultimul deceniu frecvența cea mai mare printre studiile de sociologie a învățământului o aveau abordările teoretice și investigațiile concrete referitoare la factorii sociali care modelează sistemul de învățământ (însistînd mai ales pe determinarea funcțiilor, conținutului, organizării, metodelor și finalităților școlii de către mediul social, respectiv clasele sociale), în ultimii zece ani se constată o mutație însemnată spre impactul școlii asu-

pra societății, mai ales asupra structurilor sociale.

Tipică pentru această tendință este și tematica simpozionului științific internațional de la Primorsk, R. P. Bulgaria consacrată relației dintre învățămînt, îndeosebi cel superior, tineret și dinamica structurilor sociale în societatea socialistă. Organizat de centrul de cercetări științifice pentru problemele tineretului de la Sofia și aflat la cea de-a cincea ediție, simpozionul ce a avut loc în luna septembrie 1977 a reunit — în afara unui număr de cercetători și cadre didactice din cadrul instituțiilor științifice și universitare din R.P. Bulgaria — o serie de reprezentanți ai centrelor de cercetări pentru problemele tineretului sau ai altor instituții ce studiază problemele educației și învățămîntului din R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, R.P. Polonă, R.P. Ungară, U.R.S.S. precum și din țara noastră.

În cadrul problematicei abordate, multe comunicări și intervenții au continuat să analizeze, în principal, determinantele sociale ale învățămîntului; în acest sens pot fi amintite comunicările: *Tineret și aspectele sociale ale învățămîntului superior* de Goran Goranov, director adjunct al Centrului de cercetări

științifice pentru problemele tineretului din Sofia; *Integrarea socio-profesională a absolvenților învățământului superior* de N. Blinov, director adjunct al Institutului de sociologie din Moscova; *Factorii sociali ai dezvoltării personalității studenților* de Kurt Starke, șef de secție la Institutul central pentru tineret din Leipzig; *Învățământul superior și diferențierea socială a tinerilor* de A. Matejevski, de la Institutul de filozofie și sociologie al Academiei de științe din Praga; *Structura socială a intelectualității și studențimea* de F. Filipov, șef de secție la Institutul de sociologie din Moscova; *Selecția tinerilor la intrarea în universitate* de S. Stysova, de la Institutul pentru problemele tineretului din Varșovia. Bazate, în mare parte, pe studii statistice sau cercetări empirice, multe dintre comunicările menționate sau susținute în cadrul simpozionului, au prezentat un tablou cuprinzător al modului în care se reflectă condițiile sociale în compoziția studenției, în structurile școlare și universitare, în procesul de învățământ, evidențind atât unele rezultate cât și anumite carențe, pe alocuri chiar disfuncționalități. Printre aspectele pozitive ale unora dintre comunicările amintite semnalăm încercarea, uneori reușită, de a depăși analizele limitate la mecanismele interne ale învățământului și de a le privi în perspectiva marilor prefaceri socio-economice și culturale ale societății globale, inclusiv de a aborda, deși adeseori timid, tensiunile și contradicțiile ce se evidențiază la acest nivel al analizei. Asemenea modalități de investigație s-au dovedit a beneficia, în mai mare măsură decât în trecut, de aportul teoriilor moderne ale sociologiei educației și învățământului, dezvoltate în ultimul deceniu și în țările socialiste (Rutkevici, Subkin — U.R.S.S., S. Ferge — Ungaria, Szczepanski — Polonia, Meier — R.D. Germană) și care, așa cum se știe, s-au dezvoltat fructuos și în țara noastră; s-au remarcat, deosebi, unele preocupări pentru corelarea sociologiei învățământului cu sociologia muncii, a profesilor și mai ales cu sociologia științei și activităților intelectuale.

Amplu discutată în cadrul simpozionului, problema funcției de reproducție a sistemului de învățământ în condițiile societății socialiste precum și a rolului său în schimbarea socială, în perfecționarea societății a constituit comunicarea bogată în informații a prof. Matejovski. Pornind de la tezele marxismului creator și de la materializarea acestora în politica școlară originală, inovatoare a P.C.C., comunicarea pe care autorul acestor rânduri a prezentat-o în cadrul simpozionului (consacrată integrării dintre învățământ-producție-cercetare în perspectiva apropierei dintre munca fizică și

munca intelectuală) s-a oprit asupra faptului că, paralel cu menținerea în anumite limite și forme a funcției de reproducție socială, în societatea socialistă învățământul trebuie în mod firesc să joace, în primul rând, un rol de inovație socială, influențeze în mod activ structurile și relațiile sociale. Și alte comunicări și intervenții, deși diferite ca obiect și uneori și ca poziție, au accentuat de asemenea impactul școlii asupra vieții sociale; profesorul M. Tilma, de la Universitatea din Tartu, profesorul W. Adamski, directorul adjunct al Institutului de sociologie și filozofie al Academiei de științe din R. P. Polonă, dr. K. Zagurski de la același institut dr. J. Erşina, conducătorul laboratorului de sociologia tineretului al Universității din Cracovia.

În cadrul discuțiilor generale din ultima zi a simpozionului, dezbaterile s-au axat pe variate aspecte ale raportului dintre universitate, școală în general și societate. Profesorul Kiril Vasiliev și profesorul B. Muntean, de la Universitatea din Sofia, Peter Mitev, directorul Centrului de cercetări științifice pentru tineret de la Sofia, V. Borovik, secretarul științific al Centrului de cercetări de pe lângă Școala centrală a Comsomolului, profesorul F. Filipov, subliniind modul în care școala își îndeplinește funcțiile în societatea socialistă ca și puternica orientare spre analiza funcției active a învățământului în societate, au analizat însemnătatea ridicării nivelului calitativ al învățământului, a selecției celor mai buni tineri pentru universitate și a temeinicei lor pregătiri, astfel încât să se asigure nevoile de specialiști și cercetători de înaltă competență, ale societății socialiste dezvoltate. Discuțiile din ultima parte a simpozionului au subliniat existența unor puncte de vedere diferite în probleme ca: modul de apreciere, pozitiv sau nu, al menținerii unor diferențieri ale compoziției studenților în raport cu ponderea claselor și păturilor sociale în ansamblul societății, problema căilor de încurajare a talentului și a rolului prioritar formativ sau selectiv al școlii; relația dintre învățământ și ceilalți factori de socializare, mai ales familia; deosebi problema rolului învățământului în reproducție sau în perfecționarea socială, funcțiile sale în perspectiva societății socialiste dezvoltate și a înaintării spre comunism, în primul rând, în ceea ce privește omogenizarea socială.

Indiscutabil, este vorba despre probleme de perspectivă, care se realizează în perioade și modalități diferite în fiecare dintre țările socialiste și, ca atare, nu ar fi nici necesar, nici de dorit un consens deplin asupra modalităților de rezolvare a acestor complexe pro-

bleme care depind tocmai de situațiile naționale, economice, sociale și culturale specifice. Din punctul de vedere al cercetării științifice a acestei problematice și al creșterii eficienței ei sociale este, însă, important de subliniat că simpozionul la care ne referim a evidențiat, odată mai mult, importanța depășirii punctelor de vedere descriptive, constatative, apologetice cu vădit caracter imobilist, conservator și a dezvoltării orientărilor analitice, critice, capabile nu numai să evidențieze problematica reală a vieții sociale, dar, prin studierea lucidă a disfuncționalităților și, eventual, a contradicțiilor, să propună factorilor de decizie alternative de acțiune cu o autentică forță transformatoare, care să asigure continua perfecționare a societății socialiste.

Tematica bogată a simpozionului a fost completată și prin includerea unor sedințe

ale grupului ad-hoc consacrat problemelor de bază ale cercetării științifice a tineretului (din țara noastră, Aurel Drăguț, cercetător științific la Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, a prezentat o interesantă comunicare cu privire la problematica integrării urbane a tineretului). Prin oportunitatea creată cercetătorilor pe problemele tineretului din mai multe țări de a se întâlni cu colegii lor bulgari și de a discuta împreună asupra orientărilor teoretice și metodologice, asupra rezultatelor studiilor empirice și concluziilor privind acțiunea socială — Simpozionul de la Primorsk se înscrie ca o contribuție utilă la progresul studiilor consacrate tinereii generații.

Dr. Fred Mahler